

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Robert Telus

Warszawa, 23 maja 2023 r.
znak sprawy: DWM.wv.0826.12.2023

**Pani
Gabriela Morawska-Stanecka
Wicemarszałek Senatu RP**

**Dotyczy: oświadczenia złożonego przez senatora Jana Marię Jackowskiego w dniu
27 kwietnia 2023 roku**

Szanowna Pani Marszałek,

odpowiadając na pismo znak: BPS/043-61-2150/23 z 28 kwietnia 2023 roku w sprawie oświadczenia Pana senatora Jana Marii Jackowskiego, przekazuję informację na temat działań rządu służących ochronie polskiego rynku rolnego przed nadmiernym przywozem artykułów rolnych z Ukrainy.

Uwarunkowania dla działań rządu RP: kompetencje UE w obszarze polityki handlowej oraz relacje traktatowe UE-Ukraina w obszarze handlu

Decyzje dotyczące środków polityki handlowej w imporcie z krajów pozaunijnych, w tym z Ukrainy, leżą w sferze wyłącznych kompetencji instytucji UE, przy wiodącej roli Komisji Europejskiej. Kraj członkowski UE nie powinien samodzielnie nakładać takich środków ani ich zmieniać.

Stawki celne i inne środki importowe stosowane przez UE w imporcie z Ukrainy powinny być zgodne z międzynarodowymi zasadami handlu i Układem o stowarzyszeniu UE-Ukraina. W świetle tych zobowiązań stosowanie zakazów importu jest zasadniczo niedozwolone, chyba że w określonych, nadzwyczajnych sytuacjach – zwłaszcza dla ochrony zdrowia i życia ludzi, roślin oraz zwierząt. Zgodnie z zasadami WTO podstawowym instrumentem polityki handlowej, który może być stosowany dla ochrony krajowych producentów, są cła importowe.

Stosowanie ceł w handlu dwustronnym między UE i Ukrainą zostało jednak w istotny sposób ograniczone w związku z zawartym Układem o stowarzyszeniu UE-Ukraina i będącą jego częścią umową o Pogłębionej i Kompleksowej Strefie Wolnego Handlu (DCFTA). Na mocy tego porozumienia w handlu dwustronnym UE-Ukraina cła zostały w zależności od produktu całkowicie lub częściowo zliberalizowane. W przypadku niektórych produktów uznanych za wrażliwe Układ przewiduje ograniczenie liberalizacji unijnych ceł do poziomu bezcłowych kontyngentów taryfowych¹, po przekroczeniu których ma zastosowanie obowiązująca stawka celna erga omnes. Z kolei w imporcie owoców i warzyw objętych tzw. systemem cen wejścia Układ przewiduje zniesienie części unijnego cła.

Ww. postanowienia nie są obecnie stosowane, ponieważ od czerwca 2022 roku wszelkie unijne cła, które mogłyby być zastosowane w imporcie z Ukrainy na podstawie Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina, zostały przez UE zawieszono na mocy rozporządzenia 2022/870² wprowadzającego autonomiczne środki handlowe (ATM). Autonomiczne środki handlowe mają zostać przedłużone o kolejny rok.

Działania podejmowane przez administrację RP celem przywrócenia warunków taryfowych wynikających z Układu o stowarzyszeniu w imporcie niektórych produktów rolnych

Ze względu na rosnący import produktów rolno-spożywczych oraz biorąc pod uwagę ww. uwarunkowania wewnątrzunijne i międzynarodowe, rząd RP podejmował następujące działania w celu przywrócenia warunków taryfowych wynikających z Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina:

- W dyskusjach na unijnym forum na temat projektu regulacji przedłużającej środki ATM dla Ukrainy Polska zgłaszała postulaty modyfikacji tej regulacji, tak aby lepiej uwzględniały ochronę polskich producentów. Postulaty MRiRW dotyczyły m.in. wyłączenia niektórych najbardziej wrażliwych towarów ze środków ATM, a także wprowadzenia zapisów ułatwiających przywrócenie warunków taryfowych z Układu o stowarzyszeniu w przypadku spowodowania przez nadmierny import zakłóceń na rynku czy zagrożeń dla unijnych producentów

¹ Kwoty taryfowe nie mają zastosowania do produktów, dla których UE stosuje zerowe cła w imporcie ze wszystkich kierunków. Dotyczy to np. kukurydzy.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/870 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie środków tymczasowej liberalizacji handlu będących uzupełnieniem koncesji handlowych mających zastosowanie do ukraińskich produktów na podstawie Układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi z jednej strony, a Ukrainą z drugiej strony.

rolnych. Jednakże KE uwzględniła te postulaty jedynie w niewielkim stopniu (pewne skrócenie procedury uruchomienia środków ochronnych).

- Korzystając z już istniejących mechanizmów zapisanych w regulacji ATM, na wniosek MRiRW z 19 stycznia 2023 r., minister rozwoju i technologii (wiodący w sprawach środków polityki handlowej) wystąpił do wiceprzewodniczącego KE, komisarza ds. handlu Valdisa Dombrovskisa (pismem z 5.04.2023 r.) o przywrócenie unijnych ceł erga omnes (tj. ze wszystkich kierunków importu) na kukurydzę oraz o podjęcie wszelkich niezbędnych kroków w celu skutecznego zastosowania tych ceł w imporcie kukurydzy z Ukrainy do UE. Ponadto 13.04.2023 r. minister rozwoju i technologii, również na prośbę MRiRW (z 7 kwietnia br.), wystąpił do komisarza ds. handlu Valdisa Dombrovskisa z wnioskiem o przywrócenie unijnych ceł i kontyngentów na warunkach wynikających z Układu o stowarzyszeniu, w stosunku do importu z Ukrainy: pszenicy, mąki pszennej, mięsa drobiowego i jaj.

Na ten moment wnioski Polski nie zostały zrealizowane. Jednakże komisarz ds. rolnictwa w dyskusjach z krajami UE potwierdzał gotowość do wszczęcia analizy rynkowej na podstawie regulacji ATM. Analiza taka może prowadzić do wniosku o przywrócenie warunków taryfowych wynikających z Układu o stowarzyszeniu. Komisarz wymieniał w tym kontekście również produkty zgłoszone przez Polskę (pszenica, mąka pszenna, mięso drobiowe, jaja) oraz inne produkty sygnalizowane jako wrażliwe przez niektóre kraje UE. Komisarz proponował, aby ta procedura została wszczęta już na mocy nowej regulacji ATM (która ma wejść w życie od 6 czerwca 2023 r.) ze względu na korzystniejsze zapisy w sprawie długości jej trwania.

Wdrożenie przez KE tzw. nadzwyczajnych środków ochronnych w reakcji na działania koalicji pięciu krajów UE graniczących z Ukrainą

Polska była inicjatorem wspólnych działań i wystąpień na forum UE ministrów rolnictwa pięciu krajów UE graniczących z UE (Polski, Słowacji, Bułgarii, Węgier, Rumunii i Słowacji). Informowaliśmy Radę UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa o problemach powodowanych przez narastający import z Ukrainy oraz zgłaszaliśmy postulaty konkretnych działań. W odpowiedzi na te apele Komisja Europejska wprowadziła od 2 maja br. nadzwyczajny środek ochronny w postaci zakazu importu z Ukrainy do ww. pięciu państw członkowskich UE graniczących z Ukrainą (tranzyt

jest dozwolony) czterech produktów, tj. pszenicy, kukurydzy, słonecznika i rzepaku. Środek ten obowiązuje do 5.06.2023 r. KE deklaruje możliwość jego przedłużenia po wejściu w życie nowej regulacji ATM. Komisja uzależnia kontynuację tych środków od niestosowania przez kraje indywidualnych zakazów importu z Ukrainy (Polska wprowadziła taki zakaz w dniu 15 kwietnia 2023 r. Został on wycofany 2 maja br., po osiągnięciu porozumienia z Komisją Europejską).

Dyskusja w tej sprawie jest kontynuowana. Kraje 5-tki zabiegają o przedłużenie tego środka, jak również o modyfikację zapisu, który obecnie wyłącza spod działania regulacji przywóz z Ukrainy realizowany na podstawie kontraktów zawartych przed 2 maja br. Jednocześnie inna grupa krajów UE zgłosiła oficjalnie zastrzeżenie do działań KE, sygnalizując wątpliwości co do zgodności wprowadzonego zakazu importu do pięciu krajów UE z regułami wspólnego rynku, unijnej polityki handlowej oraz ze zobowiązaniami wynikającymi z Układu o stowarzyszeniu UE-Ukraina.

Informacja nt. działań krajowych podjętych w celu stabilizacji sytuacji na rynkach rolnych będącej skutkiem agresji Rosji na Ukrainę:

- Rada Ministrów przyjęła rozporządzenia z dnia 14 lutego, 21 kwietnia i 16 maja 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. poz. 308, 761 i 929), a także rozporządzenie z dnia 21 kwietnia 2023 r. w sprawie realizacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zadań związanych z ustanowieniem środka wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych dla sektorów zbóż i nasion oleistych (Dz. U. poz. 762 i 928).

Zgodnie z tymi przepisami:

- Przyznaje się pomoc producentom rolnym do sprzedanych zbóż, rzepaku lub rzepiku;
- Do uzyskania dopłaty uprawnieni będą producenci rolni, którzy udokumentowali fakturami VAT sprzedaż zbóż, rzepaku i rzepiku od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 30 czerwca br.;
- Stawki pomocy są zróżnicowane według gatunków roślin oraz regionalnie i wynoszą:

w województwie lubelskim lub podkarpackim:

1 375 zł na 1 ha powierzchni upraw pszenicy;

1750 zł na 1 ha powierzchni upraw kukurydzy, rzepaku lub rzepiku;
1125 zł na 1 ha powierzchni upraw jęczmienia lub pszenżyta;
875 zł na 1 ha powierzchni upraw żyta, owsa, mieszanek zbożowych, gryki;

w województwie małopolskim, mazowieckim, świętokrzyskim lub podlaskim:

1 265 zł na 1 ha powierzchni upraw pszenicy;
1610 zł na 1 ha powierzchni upraw kukurydzy, rzepaku lub rzepiku;
1035 zł na 1 ha powierzchni upraw jęczmienia lub pszenżyta;
805 zł na 1 ha powierzchni upraw żyta, owsa, mieszanek zbożowych, gryki;

w pozostałych województwach:

1 100 zł na 1 ha powierzchni upraw pszenicy;
1400 zł na 1 ha powierzchni upraw kukurydzy, rzepaku lub rzepiku;
900 zł na 1 ha powierzchni upraw jęczmienia lub pszenżyta;
700 zł na 1 ha powierzchni upraw żyta, owsa, mieszanek zbożowych, gryki.

Ponadto zwiększono pomoc dla producentów pszenicy sprzedanej od 15 maja do 30 czerwca br. z 2 200 zł/ha do 3 025 zł/ha;

- wprowadzono dofinansowanie zakupu nawozów mineralnych. Wysokość wsparcia – 500 zł/ha gruntów ornych i 250 zł/ha – łąki i pastwiska;
- wprowadzono dopłaty do transportu do portów (w wysokości od 100 do 200 zł za tonę zbóż lub rzepaku w zależności od odległości od portów bałtyckich) – dla rolników i podmiotów zajmujących się obrotem zbożami lub rzepakiem;
- wprowadzono preferencyjne kredyty płynnościowe dla rolników z oprocentowaniem w wysokości 2%;
- wprowadzono dopłaty do budowy silosów zbożowych (w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności).

Z wyrazami szacunku

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Robert Telus
/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów